



Riktlinje för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatreserv (RER) och resultatutjämningsreserv (RUR)

Antagen av kommunfullmäktige 2022-11-23

Reviderad av kommunfullmäktige 2024-08-22, § 86



Innehåll

1	Inledning	3
2	Mål för verksamheten.....	5
3	Finansiella mål.....	6
4	Resultatreserv	8
5	Resultatutjämningsreserv.....	10



1 Inledning

God ekonomisk hushållning är ett lagstadgat krav som återfinns i kommunallagen. Då god ekonomisk hushållning är en allmänt hållen bestämmelse i kommunallagen erfordras att varje kommun definierar innebörden närmare. Kommunen ska upprätta riktlinjer och ta fram finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Det är viktigt att målen redovisas och förklaras på ett sådant sätt att det framgår varför kommunfullmäktige anser att det är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

Grunden för hur kommunen hanterar sin ekonomi är sund hushållning med de resurser som förvaltas på medborgarnas uppdrag. Ekonomin ska utformas så att varje generation bär kostnaderna för den service som konsumeras. Detta innebär att ingen ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det gäller att hushålla i tiden och över tiden. Kommunerna måste anpassa målen till de egna förutsättningarna, för att säkra nuläge och framtid.

En god ekonomisk hushållning har en vidare innebörd än att ekonomin är i balans. Kommunens verksamhet ska dessutom vara ändamålsenlig och effektiv. Kommunen ska sträva efter att göra "rätt saker" utifrån kunders och medborgares behov och önskemål samt upprätthålla en hög kvalitet i förhållande till förbrukade resurser. De finansiella målen betonar att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Mål och riktlinjer för verksamheten visar hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, kopplingen mellan ekonomi och verksamhet.

I enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning 11 kap 8§ ska kommunen i årsredovisningens och delårsrapportens förvaltningsberättelse sedan utvärdera om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts.

Enligt kommunallagen får kommuner reservera medel i en resultatreserv som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås.

Fram till slutet av 2023 fanns det i kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Under hösten 2023



beslutade riksdagen om ändrade regler i kommunallagen gällande RUR.

De nya reglerna om resultatreserv (RER) började gälla från 1 januari 2024, det vill säga börjar gälla från och med räkenskapsåret 2024.

Förändringen innebär att den nya resultatreserven (RER) införs samt att resultatutjämningsreserven (RUR) fasas ut under en tioårsperiod.

Regelverket kan ses som ett komplement till kommunallagens balanskravsregler och syftar till att kommunen ska kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna använda reserverade medel. Resultatreserven ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget.

Avsikten med en resultatreserv är inte att möjliggöra att till exempel ha en kostnadsnivå som är högre, än vad som är långsiktigt hållbart, utifrån riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Oavsett om kommunen har en resultatreserv (RER) eller resultatutjämningsreserv (RUR) ska riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även omfatta hanteringen av dessa.



2 Mål för verksamheten

Verksamhetsperspektivet i begreppet god ekonomisk hushållning tas om hand i målen för verksamheten.

Kommunen har en styrmodell för att säkerställa att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna för att utveckla kommunen i önskad riktning, att vision och mål uppnås och att säkra en god ekonomisk hushållning.

I Arboga styrs verksamheten genom värdegrund, vision, strategiska områden och dess inriktning och mål samt beslut om fördelning av ekonomiska resurser. Styrning och ledning av kommunens uppdrag och verksamhet utgörs av mandatperiodens politiska program och kommunens grunduppdrag. Styrningen avser kommunens verksamhet men även de helägda bolagen.

Visionen fylls med de strategiska områdena och dess inriktningstexter som är viktigast för kommunen för att uppnå visionen. Genom inriktningstexterna inom de strategiska områdena förtydligas den politiska viljan. Inom de strategiska områdena finns kommunövergripande mål och ett flertal indikatorer. Dessa mål, indikatorer, aktiviteter och uppdrag ska tillsammans bidra till att visionen uppnås och varje nämnd och styrelse ska arbeta inom sina verksamhetsområden för att de övergripande målen ska nås.

Vid bedömningen av kommunfullmäktiges måluppfyllelse analyseras utvecklingen av nämndernas och styrelsernas indikatorer jämfört med de politiskt beslutade målvärdena. Förutom utvecklingen av indikatorer tas även aktiviteter i verksamheten och utveckling av arbetsprocesserna med i bedömningen av måluppfyllelsen.

Verksamheten ska vara ändamålsenlig och effektiv. Utifrån medborgares och kunders behov och önskemål ska verksamheten bedrivas till en hög kvalitet i förhållande till resurserna. De lagstadgade kraven ska vara minimum vid utförandet av och verksamheten arbetar med ständiga förbättringar.



3 Finansiella mål

Det finansiella perspektivet i begreppet god ekonomisk hushållning tas om hand i det övergripande målet om en långsiktig hållbar ekonomi. Måluppfyllelsen mäts med följande indikatorer.

- Ekonomi i balans i verksamheten inklusive helägda bolag, positiv budgetavvikelse
- Kommunens resultat före extraordinära poster ska under mandatperioden i genomsnitt årligen uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
- Kommunens soliditet, exklusive samtliga pensionsåtaganden, ska i slutet av varje mandatperiod vara lägst den nivå som gällde vid mandatperiodens början med oförändrade redovisningsprinciper
- Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsåtaganden, ska i slutet av varje mandatperiod vara lägst den nivå som gällde vid mandatperiodens början med oförändrade redovisningsprinciper
- Kommunkoncernens soliditet, inklusive samtliga pensionsåtaganden, ska i slutet av varje mandatperiod vara lägst den nivå som gällde vid mandatperiodens början med oförändrade redovisningsprinciper.

Det finns flera motiv till att årligen ha ekonomiskt överskott. Lagstiftningen med balanskravet är ett minimikrav på resultatet, men för att få en god ekonomisk hushållning förutsätts ett större sammantaget överskott. Ett överskott skapar handlingsfrihet och möjlighet till en mer långsiktig planering. En marginal krävs också för att klara oförutsedda påfrestningar, att inte inflationen ska urholka värdet av det egna kapitalet och framför allt för att finansiera investeringar.

Resultatet bör ligga på en nivå som realt sett konsoliderar ekonomin. Beroende på lokala förutsättningar finns det anledning att antingen ha ett högre eller lägre resultatmål. Olika kommuner har olika utmaningar; den demografiska utvecklingen, kommuner i tillväxtregioner, kommuner med minskande folkmängd, kommuner med relativt stabil folkmängd. Olika utgångslägen och utmaningar kräver olika mål. Skillnaderna mellan enskilda kommuner avseende ekonomiskt utgångsläge och framtida förutsättningar är stor. Kommunerna måste anpassa de finansiella målen till de egna förutsättningarna, för att säkra nuläge och framtid.



Soliditeten är ett mått som används för att mäta kommunens ekonomiska styrka, det finansiella handlingsutrymmet, i ett långsiktigt perspektiv. Måttet anger hur stor andel av de totala tillgångarna som finansierats med eget kapital. Eget kapital i balansräkningen kan således beskrivas som en historisk framskrivning av resultaträkningens utveckling. En successivt försämrad soliditet påvisar en hög finansiell risk. Det är ett negativt tecken för ekonomin om soliditeten successivt försämras. En ökning av soliditeten kan uppnås med en förbättrad resultatutveckling och genom att netto-investeringsnivån bättre harmoniserar med egna tillförda medel. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls och utvecklas i en positiv riktning.



4 Resultatreserv

De nya reglerna om resultatreserv (RER) gäller från 1 januari 2024, det vill säga börjar gälla från och med räkenskapsåret 2024.

Syftet med resultatreserven är att skapa incitament för en större framförhållning och därmed öka möjligheten att nå målet om en god kommunal hushållning. Detta ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget.

Resultatreserven innebär att kommunen har möjlighet att bygga upp en reserv under goda tider för att senare kunna nyttja denna under sämre tider, under vissa förutsättningar. Dessa kan vara tillfälligt svag skatteunderlagsutveckling, tillfälliga kostnader till följd av konjunktursvängningar, omstrukturering av verksamhet eller andra tillfälligt oförutsedda kostnadsökningar och tillfälligt oförutsedda intäktsbortfall. Detta för att på sikt nå god ekonomisk hushållning.

RER är enbart en omfördelning av resultatet inom ramen för eget kapital.

Reservering till RER

Enligt 11 kap 14§, andra stycket kommunallagen, får reservering till RER göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap 10§ lagen (2018:597) kommunal bokföring och redovisning som överstiger:

1. En procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
2. Två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om en kommun har ett negativt eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Kommunfullmäktige fattar beslut om att budgetera ett underskott som finansieras med disponering av resultatreserven i samband med beslut om budget.

Kommunfullmäktige fattar beslut i samband med behandling av årsredovisningen om disponering av resultatreserven. Detta efter en slutlig avstämning i bokslutet av hur mycket som finns att disponera



av resultatreserven och hur mycket som behöver disponeras för att balanskravsresultatet ska bli noll.

Beslut i budget om reservering till, eller ianspråktagande av, resultatreserv kan revideras vid bokslut när utfallet är känt. Eftersom resultatet kan förändras mellan budget och bokslut till följd av förändrade skatteintäkter, är det rimligt att ett nytt beslut om faktisk reservering eller ianspråktagande till reserven fattas vid bokslut.

Resultatreservens storlek maximeras till fem procent av skatter och generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Arboga kommun kan därmed säkrar verksamhetens volym även i tider när skatteunderlaget utvecklas långsammare än tidigare.

Disponering av RER

En disponering ur RER får inte hämma åtgärder som är viktiga att genomföra för att effektivisera verksamheten. RER får heller inte användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen.

Resultatreserven bör kunna bidra till en ökad flexibilitet i användningen av sparade medel jämfört med idag. Den bör till exempel kunna användas för att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning. Resultatreserven bör även kunna användas vid oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning i enlighet med denna riktlinje. Om balanskravsresultatet är negativt får reserven användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).



5 Resultatutjämningsreserv

Från och med 1 januari 2024 avvecklas RUR. De som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar den och nyttja den till utgången av 2033. Reservering av medel till resultatutjämningsreserv kunde alltså göras sista gången i samband med bokslut och årsredovisning 2023. Därefter kan endast disponering av medel från RUR ske enligt sedan tidigare beslutade riktlinjer, se nedan.

Tidigare fanns enligt kommunallagen en möjlighet att under vissa angivna förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv ska kunna användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. Syftet med lagstiftningen är att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna. Avsikten med RUR är inte att göra det möjligt att skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort och därmed hämma åtgärder som är viktiga ur effektivitetssynpunkt.

RUR är frivillig att tillämpa och de kommuner som valde att göra det beslutade också om hur reserven skulle hanteras.

Tillämpningen av riktlinjerna från 1 januari 2024 fram till utgången av 2033 avser därför endast disponeringen av RUR enligt tidigare fattade beslut, se nedan.

Reservering till RUR (utgår)

Reservering till en RUR får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunal-ekonomisk utjämning. För kommuner med negativ soliditet inklusive hela pensionsåtagandet gäller det belopp som överstiger två procent. Arboga kommun har en positiv soliditet inklusive hela pensionsåtagandet.

Disponering av RUR

Arboga kommuns sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget



för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Denna jämförelse genomförs kontinuerligt av Sveriges kommuner och landsting. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. En annan förutsättning för disponering av RUR är ett negativt balanskravsresultat. Reservens får användas för att nå upp till ett nollresultat i balanskravsutredningen (eller så långt som reserven räcker).

Sammanfattning för reservering och disposition av RUR

1. Reservering av medel till RUR får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. (utgår)
2. Beslut om årets reservering fattas i samband med att årsredovisningen fastställs. (utgår)
3. Reservens storlek får maximalt uppgå till fem procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning
4. För att disponera medel från RUR ska följande två kriterier vara uppfyllda:
 - a) Förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren.
 - b) Balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).

Reservering till (utgår) och disponering ur RUR redovisas som en del av eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat.